

Αναγνώσεις

Νεκρή φύση και Αθήνα (Η θέα από τη Λουκιανού), 1963, ελαιογραφία σε καμβά, 50,5 x 62 εκ.

Η έκθεση της Μαριλένας Αραβαντινού

Του
ΚΩΣΤΑ ΧΡΙΣΤΟΠΟΥΛΟΥ

Ευχής έργο που ένας θεσμός σαν την Εθνική Βιβλιοθήκη αφιερώνει χώρο και πόρους για εικαστικές εκθέσεις, άλλοτε ατομικές ενεργών καλλιτεχνών και, άλλοτε, μικρές αναδρομικές ή ανασκοπήσεις της δραστηριότητας άλλων, καλλιτεχνικών παραδειγμάτων που ελάχιστα είδαν το φως της δημοσιότητας τα χρόνια που προηγήθηκαν. Θα πρέπει να επισημανθεί πως κατά κάποιον τρόπο η Εθνική Βιβλιοθήκη έρχεται να καλύψει το κενό που άφησε η απενεργοποίηση του σημαντικού και ίσως αναντικατάστατου εκθεσιακού προγράμματος του ΜΙΕΤ στο Μέγαρο Εύναρδου και αλλού. Εν μέρει τουλάχιστον.

Η παλιά βιβλιοθήκη στο ατελιέ, περ. 1965, ελαιογραφία σε καμβά, 56 x 48 εκ.

Στη δεύτερη από τις παραπάνω κατηγορίες εκθέσεων ανήκει και εκείνη της Μαριλένας Αραβαντινού, που με τον δικό της τρόπο συνετέλεσε στη διαμόρφωση της εικόνας της μεταπολεμικής Ελλάδας. Μάλλον αφανής σαν ζωγράφος και γνωστότερη σαν σκηνογράφος, όχι αποκλειστικά του θεάτρου αλλά και γνωστών κινηματογραφικών ταινιών. Η έκθεση ωστόσο στην Εθνική Βιβλιοθήκη είναι εστιασμένη στο περισσότερο άγνωστο ζωγραφικό της έργο.

Επιδέχεται, άραγε, κριτική μια τέτοια έκθεση; Τι θα άλλαζε, ποιες συζητήσεις θα άνοιγε εκ των υστέρων; Ισως μονάχα σε ό,τι αφορά την επιμέλειά της, τις ενδεχόμενες ελλείψεις και παραλείψεις ή την υπόνοια διαστρέβλωσης μιας παρελθούσας πραγματικότητας ή «αλήθειας». Φαίνεται πως όλα αυτά δεν ισχύουν στην παρούσα έκθεση, η οποία φέρνει στην επιφάνεια, δημοσιοποιεί ένα έργο εν πολλοίς αφανές, όχι μόνο στο ευρύ αλλά και στο «ενημερωμένο» κοινό.

Η Αραβαντινού συνδέθηκε με αρκετές από τις σημαίνουσες προσωπικότητες του μεταπολεμικού καλλιτεχνικού στερεώματος. Αν και δεν κατάφερε να περάσει το τότε προκαταρκτικό της ΑΣΚΤ, δέχθηκε για παράδειγμα την επιρροή και τη μαθητεία του Γιάννη Μόραλη, συνέδραμε τον Γιάννη Τσαρούχη σε πολλά θεατρικά έργα, εξέθεσε, ανάμεσα σε άλλες, στις Πανελλήνιες Έκθεσεις και σε εκείνες της άπωπος ομάδας του «Αρμού». Με άλλα λόγια, μετείχε αυτού που θα αποκαλούσαμε, έστω και άπτη, μορφοπλαστικό «κανόνα» στην τέχνη στην Ελλάδα από τον Εμφύλιο ως και περίπου τη δεκαετία του 1980.

Οριακά μπορούμε να χαρακτηρίσουμε την Αραβαντινού σαν ένα «αδέσμεντο» ή «αποκλίνον» παράδειγμα της εντόπιας μεταπολεμικής τέχνης. Όμως έχει ενδιαφέρον να παρατηρήσουμε την πορεία της, όπως αυτή παρουσιάζεται στην έκθεση, ειδικότερα κατά την εποχή εκείνη που ο παραπάνω «κανόνας», εάν πάντοτε υφίσταται ένας τέτοιος, εξάντλησε τα αποθέματά του, ας πούμε περί τη δεκαετία του 1970. Ποιες οι επιλογές της έκτοτε, ποιες οι προεκτάσεις συγκεκριμένων εικαστικών ιδιωμάτων, πού και πώς εκβάλλουν; Αφίνουμε ανοιχτές τις απαντήσεις στην περιήγηση του ορόφου της έκθεσης. Ούτως ή άλλως, από κάπου εδώ ξεκινά μια άλλου είδους κριτική που είτε δεν χωρά στο παρόν σημείωμα είτε την οφείλουμε σε έτερες περιπτώσεις, πάντοτε του «κανόνα».